

POUK SLOVENŠČINE V KOMBINIRANEM ODDELKU NA OŠ Z NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM/ Metka Sobočan Sarjaš / OŠ Ivana Cankarja Ljutomer

Sem učiteljica slovenščine na podružnični OŠ Cvetka Golarja Ljutomer, ki izvaja vzgojno-izobraževalni program prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom in dveh oddelkih posebnega programa vzgoje in izobraževanja. Mobilni specialni pedagogi in psihologinja se vključujejo tudi v izvajanje programa s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo na matični šoli (OŠ Ivana Cankarja Ljutomer) in v sosednjih osnovnih šolah ljutomerske upravne enote.

Pri načrtovanju izboljšav izhajamo iz sodobnega koncepta vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami ter iz sistemsko-interaktivnega modela izobraževanja. S strategijami odprtega in fleksibilnega učnega okolja, načini učenja in poučevanja transformiramo vzgojno-izobraževalni proces, uresničujemo vizijo spoštljivega sodelovanja med vsemi udeleženci izobraževanja, promoviramo razvoj učenčevih kompetenc, veščin za učenje in življenje, razumevanje kvalitete telesnega in duševnega zdravja, okoljsko vzgojo, socialno in vseživljenjsko učenje ter ustvarjamo pogoje za soudeležnost in socialno vključenost otrok s posebnimi potrebami v okolje (Klun 2013).

Pri nas poteka pouk v kombiniranih oddelkih, zato organizacija vzgojno-izobraževalnega dela v tovrstnih oddelkih zahteva veliko strokovnosti in fleksibilnosti s strani učitelja, predvsem kar se tiče načrtovanja, organizacije in izvedbe. Učitelj v kombiniranem oddelku ni le posredovalec znanja, temveč tudi motivator, koordinator, spodbujevalec in usmerjevalec.

V svojem prispevku bom prikazala pravo na pouk slovenščine v drugem triletju OŠPP z nižjim izobrazbenim standardom, v kombiniranem oddelku 4., 5. in 6. razreda. V oddelku je vključenih devet učencev, med njimi se eden izobražuje na domu. Delo v razredu poteka

diferencirano in individualizirano (učni in delovni listi), saj imajo učenci različne učne sposobnosti, tako je delo prilagojeno tudi njihovim specifičnim motnjam. V kombiniranem oddelku 4., 5. in 6. razreda imamo učence z motnjo v duševnem razvoju, učence z jezikovno-govorno motnjo, dolgotrajno bolne in učenca z motnjo avtističnega spektra.

Učna tema Opis živali je učencem glede na ostala neumetnostna besedila dokaj blizu, saj so pri obravnavi snovi izhajali iz svojih izkušenj. Učno temo smo obravnavali tri šolske ure (uvodna motivacija, analiza, sinteza, vrednotenje in evalvacija).

TEMATSKA PRIPRAVA NA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO

Učni predmet	slovenščina
Razred	4., 5., 6.
Datum	
Tematski sklop	RAZVIJANJE BESEDILOTVORNIH ZMOŽNOSTI – OPIS ŽIVALI
Ciljna tema	Opis živali
Število ur	2-3 (poslušamo/beremo/pripovedujemo odlomek/dogodek/vodimo pogovor, razčlenjujemo, tvorimo krajše NUB, poustvarjamo, rešujemo delovne liste)

Cilji	<p>Funkcionalni cilji (4., 5. in 6. razred OŠPP)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Učenci sprejemajo svoji starosti ustrezna neumetnostna besedila, jih z učiteljevo pomočjo razčlenjujejo in tvorijo podobna besedila; ▶ poslušajo govorjena (posneta), glasno brana neumetnostna besedila; ▶ berejo in z učiteljevo pomočjo razčlenjujejo kratka neumetnostna besedila ter pišejo podobna besedila. ▶ Učenci razvijajo zmožnost logičnega mišljenja ter poimenovalno, upovedovalno, pravorečno in pravopisno zmožnost. <p>Razčlenitev operativnih ciljev po razredih</p> <p>4. razred</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Vadijo čim bolj tekoče in pravilno glasno branje kratkih tiskanih besedil, npr.: vezavo glasov v daljše enote (daljše in manj znane besede še glaskujejo in zlogujejo); ▶ Poslušajo, sprejemajo (in gledajo) besedila povezana s temami iz spoznavanja okolja (opis živali), jih ob učiteljevi pomoči razčlenjujejo in skušajo tvoriti podobna besedila: samostojno predstavijo in opišejo žival. <p>5. razred</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Vadijo čim bolj tekoče in pravilno glasno branje kratkih tiskanih in pisanih besedil. ▶ Pri glasnem branju vadijo: knjižno branje črk, knjižno naglaševanje besed, uresničevanje končnih ločil in vejice z ustrezno intonacijo. ▶ Poslušajo, sprejemajo (in gledajo) npr.: kratka, prosto govorjena/ glasno brana/ posneta neumetnostna besedila, in sicer: <ul style="list-style-type: none"> - kratka in manj zahtevna besedila, povezana s temami iz spoznavanja okolja (npr. opis živali), jih ob učiteljevi pomoči razčlenjujejo in skušajo tvoriti podobna besedila: samostojno predstavijo in opišejo žival. ▶ Po poslušanju: <ol style="list-style-type: none"> a) odgovarjajo na učiteljeva vprašanja o vsebini besedila; b) poskušajo sami postavljati vprašanja o vsebini besedila; c) ob učiteljevi pomoči vpisujejo bistvene podatke iz besedila v pripravljeno shemo; č) z učiteljevo pomočjo upovedujejo izpolnjeni vzorec (tako nastane preprosta ustna obnova); d) povedo svoje mnenje o besedilu ter ga skušajo utemeljiti; e) pripovedujejo o svojih izkušnjah, občutkih ipd. ob besedilu. <p>6. razred</p> <p>Vadijo čim bolj tekoče in pravilno glasno/šepetajoče branje kratkih tiskanih besedil, tako da posnemajo učiteljev zgled.</p> <p>Vadijo čim bolj tekoče in pravilno glasno/tiho branje tiskanih in pisanih besedil.</p>																		
Učne metode (označiti)	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;">delo z besedilom</td> <td style="width: 33%;">raziskava</td> <td style="width: 33%;">neposredno opazovanje</td> </tr> <tr> <td>problemska metoda</td> <td><u>praktično delo</u></td> <td>delo z IKT</td> </tr> <tr> <td>sodelovalno učenje</td> <td>demonstracija</td> <td>igra vlog</td> </tr> <tr> <td>razgovor</td> <td><u>delo z učnimi viri</u></td> <td>didaktična igra</td> </tr> <tr> <td>razlaga</td> <td>timsko delo</td> <td><u>pogovor</u></td> </tr> <tr> <td>diskusija</td> <td>didaktične igre</td> <td></td> </tr> </table>	delo z besedilom	raziskava	neposredno opazovanje	problemska metoda	<u>praktično delo</u>	delo z IKT	sodelovalno učenje	demonstracija	igra vlog	razgovor	<u>delo z učnimi viri</u>	didaktična igra	razlaga	timsko delo	<u>pogovor</u>	diskusija	didaktične igre	
delo z besedilom	raziskava	neposredno opazovanje																	
problemska metoda	<u>praktično delo</u>	delo z IKT																	
sodelovalno učenje	demonstracija	igra vlog																	
razgovor	<u>delo z učnimi viri</u>	didaktična igra																	
razlaga	timsko delo	<u>pogovor</u>																	
diskusija	didaktične igre																		
Učne oblike (označiti)	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 25%;"><u>individualna</u></td> <td style="width: 25%;"><u>frontalna</u></td> <td style="width: 25%;">delo v dvojicah</td> <td style="width: 25%;"><u>delo v skupinah</u></td> </tr> </table>	<u>individualna</u>	<u>frontalna</u>	delo v dvojicah	<u>delo v skupinah</u>														
<u>individualna</u>	<u>frontalna</u>	delo v dvojicah	<u>delo v skupinah</u>																
Učni pripomočki in sredstva, viri in literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▶ S. Grča Planinšek, P. Lotrič: <i>Planet Črkobesed. Učbenik in delovni zvezek za slovenščino za 4. razred. Prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom.</i> Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2011. ▶ S. Grča Planinšek: <i>Brez zmede sejemo besede. Učbenik in delovni zvezek za slovenščino za 5. razred. Prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom.</i> Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2012. ▶ Aleksandra L. I.: <i>S slikanico na rami (besedila za poslušanje). Slovenščina. CD k delovnim zvezkom v 1., 2. in 3. razredu osnovne šole.</i> Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. ▶ Učni načrt za prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom. Slovenščina. Nacionalni kurikularni svet. <i>Predmetna kurikularna skupina za slovenščino.</i> Ljubljana, 2003. ▶ Neža Ritlop: <i>Predlog dnevnih priprav za pouk književnosti v 7. razredu OŠ. Ob berilu Novi svet iz besed 7.</i> Ljubljana: Založba Rokus Klett, 2010. ▶ Učni in delovni listi. 																		
Medpredm. pov.	naravoslovje																		

POTEK DIDAKTIČNE KOMUNIKACIJE

<p>1. ura Uvodna motivacija</p>	<p>Učence uvodoma pozdravim. Na tablo prilepim barvne fotografije domačih živali. Povabim jih, da vstanejo in si fotografije ogledajo od blizu. Posamezni učenci poimenujejo živali in povedo, kje določena žival živi. Ugotovitev: vse živali na fotografijah živijo na podeželju, pravimo jim domače živali. Napovem, da imamo danes uvodno uro nove snovi, in sicer poslušali, spoznali, brali in pogovarjali se bomo o živalih. O katerih natančneje, pa bodo kmalu izvedeli.</p>
<p>Analiza, sinteza in vrednotenje ter nove naloge</p>	<p>4. razred Napovem, da bomo poslušali posnetek, ki govori o točno določeni živali. Iz besedila morajo učenci razbrati, katera žival je opisana in na delovnem listu tisto žival pobarvati ter jo poimenovati. Posnetek bomo poslušali vsaj dvakrat. Skupaj pregledamo rešitev naloge.</p> <p>5. razred Napovem, da bomo poslušali posnetek, ki govori o točno določeni živali. Razdelim jim delovne liste in jim dam nekaj časa, da si preberejo, na kaj morajo biti med poslušanjem še posebej pozorni. Učenci med poslušanjem izpolnijo tiste zahtevane podatke, ki si jih zapomnijo. Posnetek bomo poslušali vsaj dvakrat. Skupaj pregledamo rešitev naloge.</p>
<p>2. ura Uvodna motivacija</p>	<p>6. razred Napovem, da bomo poslušali posnetek, ki govori o točno določeni živali. Razdelim jim delovne liste s praznim miselnim vzorcem in jim dam nekaj časa, da si preberejo, na kaj morajo biti med poslušanjem še posebej pozorni. Učenci med poslušanjem izpolnijo tiste zahtevane podatke, ki si jih zapomnijo. Miselni vzorec upovedujejo (pri tem jim pomagam). Posnetek bomo poslušali vsaj dvakrat. Skupaj pregledamo rešitev naloge.</p> <p>Vsebino posnetka skupaj obnovimo. Ugotovitev: na posnetku je opisana psička — dalmatinka Kala.</p>
<p>Analiza, sinteza in vrednotenje ter nove naloge</p>	<p>Danes bomo torej spoznali, kako opišemo žival. Učencem razdelim nove delovne liste in vsakemu razredu posebej podam navodila za reševanje le-teh.</p> <p>4. razred Učencem razložim navodila za reševanje delovnih listov. Posameznikom pomagam pri glasnem branju in razčlembi besedila. Skupaj rešimo naloge. Odgovore zapišemo na tablo, da jih potem učenci, ki imajo težave s tvorbo povedi, prepisejo. Svoj zapis poskušajo tudi prebrati.</p> <p>5. razred Učencem razložim navodila za reševanje delovnih listov. Učenci rešujejo naloge (ki se navezujejo na razumevanje besedila – opis živali) individualno, po potrebi jim pomagam in jih usmerjam. Rešitve skupaj pregledamo.</p>
<p>3. ura Uvodna motivacija</p>	<p>6. razred Učencem razložim navodila za reševanje novih delovnih listov. Napovem, da bomo poslušali nov posnetek, na katerem je opisana druga žival (hrček). Posnetek poslušamo vsaj dvakrat. Skupaj obnovimo vsebino posnetka, potem pa učenci individualno rešujejo delovne liste. Bistvo naloge je, da učenci sami najdejo zahtevane podatke in jih zapišejo v obliki miselnega vzorca (obratno kot pri uvodni motivaciji, kjer so morali miselni vzorec upovediti). Po potrebi jim pomagam in jih usmerjam. Rešitve skupaj pregledamo.</p>
<p>Analiza, sinteza in vrednotenje ter nove naloge</p>	<p>Na koncu ure obnovimo nova spoznanja. Učenci povedo, kako skrbijo za žival (hrčka), ki jo imajo v razredu. Povedo tudi, kaj jim je bilo pri uri všeč in kaj ne. Svoje mnenje utemeljijo.</p> <p>Ob sličicah obnovimo spoznanja prejšnje ure.</p> <p>4. razred Učencem pokažem sličico sove. Vsak posameznik s svojimi besedami opiše, kaj vidi na sličici. Usmerjam jih s podvprašanji.</p> <p>Napovem, da bomo v učbeniku (na strani 80) prebrali opis pegaste sove in potem rešili naloge v delovnem zvezku (na strani 106).</p> <p>Učencem pomagam pri branju besedila (iz učbenika). Skupaj besedilo vsebinsko razčlenimo. Pojasnim jim navodila za reševanje nalog v delovnem zvezku in jim pri delu pomagam, jih usmerjam. Nekatere naloge naredimo skupaj na tablo, da jih potem učenci prepisejo (za učence s težavami pri branju in tvorbi povedi).</p>

	<p>5. in 6. razred Učencem pokažem sličico rjavega medveda. Vsak posameznik s svojimi besedami opiše, kaj vidi na sličici. Usmerjam jih s podvprašanji.</p> <p>Napovem, da bomo v učbeniku (na strani 100) prebrali opis rjavega medveda in potem rešili naloge v delovnem zvezku (na strani 129). Učenci berejo in rešujejo naloge individualno. Preverim, če razumejo navodila za reševanje nalog. Po potrebi jim pomagam in jih usmerjam. Skupaj pregledamo rešitve.</p> <p>Na koncu ure v obliki miselnega vzorca obnovimo nova spoznanja, do katerih smo prišli pri opisu živali (katere podatke mora vsebovati opis živali). Učenci povedo, kaj jim je bilo pri uri všeč in kaj ne. Svoje mnenje utemeljijo.</p> <p>Učence povabim, da povedo, katera je njihova najljubša žival. Izbrano žival morajo ustno opisati. Usmerjam jih s podvprašanji.</p> <p>Napovem, da bodo danes v nekaj povedih opisali svojo najljubšo žival. Ponovimo, katere podatke mora vsebovati opis živali. Opozorim jih, da morajo to pri poustvarjanju upoštevati.</p> <p>4., 5. in 6. razred Učenci poustvarjajo — opisujejo svojo najljubšo žival. Pri delu jim pomagam in jih usmerjam. Opisi učencev 5. in 6. razreda morajo imeti ustrezno obliko – uvod, jedro, zaključek (posebej poudarim, kaj morajo zapisati v uvodu, kaj v jedru in kaj v zaključku).</p> <p>Vsak posameznik prebere opis svoje najljubše živali.</p> <p>Učence povabim, da povedo, ali jim je bila naloga poustvarjanja všeč. Svoje mnenje utemeljijo.</p>
Preverjanje	Preverjanje – sprotno (ustno).
Ocenjevanje	/

EVALVACIJA DELA

Kateri cilji niso bili uresničeni? Zakaj?	Doseženi so bili vsi zastavljeni cilji.
Kaj bi bilo treba spremeniti?	/
Kaj je bilo zelo učinkovito?	Diferenciacija in individualizacija dela.
Drugo	/

SKLEP

Učenci so bili med urami obravnavane snovi dobro motivirani za delo. Razvidno je bilo tudi medpredmetno povezovanje z naravoslovjem. Delovna klima je bila ustrezna, eden drugega so spodbujali pri nalogah, sodelovali s postavljanjem vprašanj meni kot učiteljici. Vsak posameznik

je preko uporabe diferenciranega delovnega gradiva, različnih metod in oblik dela osvojil zastavljene cilje. Veliko je bilo tudi medsebojnega sodelovanja in učenja.

Ugotavljam, da ima kombinirani pouk kljub svoji zahtevnosti tudi določene prednosti, ena je gotovo medsebojno

učenje in prenašanje izkušnjskega sveta drug drugemu.

Literatura

Klun, V. (2013): – TO ZMOREM TUDI JAZ – UČENCI Z MOTNJO AVTISTIČNEGA SPEKTRA V OŠ (Inovacijski projekt). Ljutomer: OŠ Ivana Cankarja Ljutomer.